

Lokaal materialenplan

Ontwerp van uitvoeringsplan huishoudelijk afval
en gelijkaardig bedrijfsafval 2023-2030

Infosessie lokale besturen

SAMEN MAKEN WE
MORGEN MOOIER

OVAM

Vlaanderen
is materiaalbewust

Inhoud

1. Inleiding
2. Maatschappelijke context
3. Beleidskader
4. Doelstellingen en indicatoren
5. Preventie
6. Selectieve inzameling huishoudelijk afval
7. Selectieve inzameling bedrijfsafval
8. Recyclage
9. Eindverwerking
10. Ontwijkgedrag: zwerfvuil en sluikstorten
11. Opvolging en implementatie van het lokaal materialenplan
12. Bijlages

Maatschappelijke context en beleidscontext

Enkele uitgangspunten

- ▶ **Focus op huishoudelijk afval en het afval van bedrijven dat gelijk is naar aard en samenstelling**
- ▶ **Beleidsplan voor de komende 8 jaar (tot 2030)**
- ▶ **Expliciete link tussen het nieuwe uitvoeringsplan en de klimaatuitdaging:**
 - Verschillende doelstellingen voor afvalsector uit het klimaatplan VR overgenomen
 - Verhoogde aandacht voor preventie als beste strategie om doorheen de keten broeikasgasuitstoot te vermijden: niet enkel op het einde van de keten, maar ook bij ontginning van grondstoffen, productie en logistiek.
- ▶ **Rekening gehouden met Europese verplichtingen uit andere richtlijnen (SUP, verpakkingsrichtlijn, ...)**

Doelstellingen van het plan

9/06/2022 15

Preventiedoelstellingen

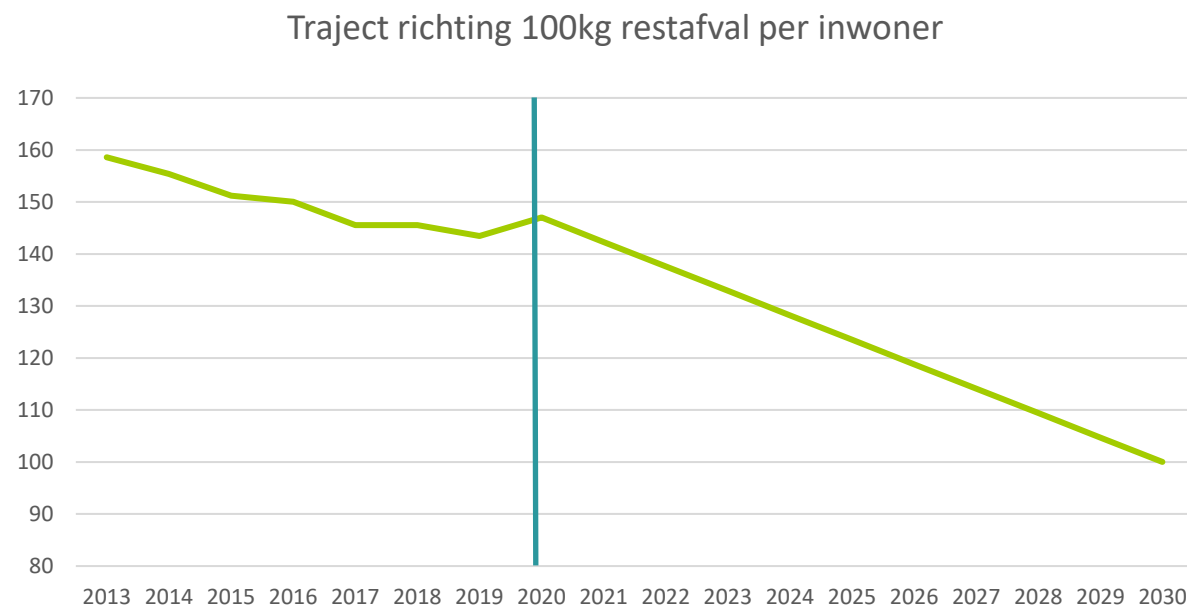
- ▶ **Minstens stabiel houden van de totale afvalberg (bij voorkeur absolute daling): zowel HH als bedrijfsafval !**
 - Uitsluiting bouw- en sloopafval (renovatiegolf is nodig, maar kan leiden tot meer afval)
 - Uitsluiting groenafval (onthardingsbeleid, sterk afhankelijk van weeromstandigheden)
 - Uitsluiting metalen, enkel bij bedrijfsafval (teveel productieafval dat letterlijk sterk doorweegt en cijfers vertekent)
- ▶ **Stijging van het hergebruik in de kringloopcentra naar 8kg/inwoner, met hergebruikspercentage van 50%**
- ▶ **Productspecifieke opvolging (geen harde doelstellingen, wel trend nastreven):**
 - Preventie voedingsverpakkingen voor eenmalig gebruik uit kunststof, bestemd voor voedingsproducten voor onmiddellijke consumptie (cfr SUP)
 - Preventie van (alle types) eenmalige huishoudelijke verpakkingen (op de markt gebracht)
 - Preventie van (alle types) eenmalige bedrijfsmatige verpakkingen (op de markt gebracht)
 - Preventie van textiel bij huishoudens (afvalberg)
 - Streven naar meer hergebruik van textiel, meubels, EEA en categorie 'andere' (huisraad, boeken, ...)

Recyclagedoelstellingen

- ▶ **Recyclage van het HA en GBA (Europees 'stedelijk' afval):**
 - 55% recyclage tegen 2025
 - 60% recyclage tegen 2030
 - 65% recyclage tegen 2035
- ▶ **Recyclage van huishoudelijke kunststoffen verpakkingen:**
 - 65% tegen 2023
 - 70% tegen 2030
- ▶ **Recyclage van bedrijfsmatige kunststoffen verpakkingen:**
 - 55% tegen 2023
 - 65% tegen 2030
- ▶ **Recycleerbare fracties die nog in het restafval worden aangetroffen reduceren met 75% (cfr klimaatplan)**

Restafvaldoelstelling per gemeente

- **Algemene doelstelling: het huishoudelijk restafval, (incl. vgl BA) daalt op Vlaams niveau naar 100kg per inwoner tegen eind 2030 (cfr klimaatplan)**

Restafvaldoelstelling per gemeente

► Sterke vereenvoudiging van de Belfius-indeling:

- Cluster 16: kustgemeenten
- Cluster 15a: Gent & Antwerpen
- Cluster 15b: andere middelgrote steden
- Cluster 9: randstedelijk gebied
- Hoofdcluster: alle andere gemeenten

	Gemeente
Cluster 16: Kustgemeenten	Blankenberge
	Bredene
	De Haan
	De Panne
	Knokke-Heist
	Koksijde
	Middelkerke
	Nieuwpoort
	Oostende
Cluster 15A	Antwerpen
Cluster 15B	Gent
	Aalst
	Brugge
	Genk
	Hasselt
	Kortrijk
	Leuven
	Mechelen
	Roeselare
	Sint-Niklaas
	Turnhout
Cluster 9:	Asse
	Beersel
	Dilbeek
	Drogenbos
	Grimbergen
	Halle
	Kontich
	Machelen
	Mortsel
	Sint-Pieters-Leeuw
	Vilvoorde
	Zaventem
	Zwijndrecht
Hoofdcluster	Alle andere gemeenten

Restafvaldoelstelling per gemeente

► Aangepaste methodologie voor berekening restafvaldoelstelling:

- Aanpassingen nodig tov vorige planperiode om op 100kg uit te komen tegen 2030
- Ipv mediaan als norm in de cluster, nu het 15^e percentiel:
→ Elke gemeente evolueert met haar restafvalcijfer minstens naar de 15% best scorende gemeenten van de cluster
- Elke gemeente realiseert daarbovenop een reductie van 13kg
(Vlaams aandeel = 13kg, afhankelijk van doorvoeren van enkele Vlaamse acties)

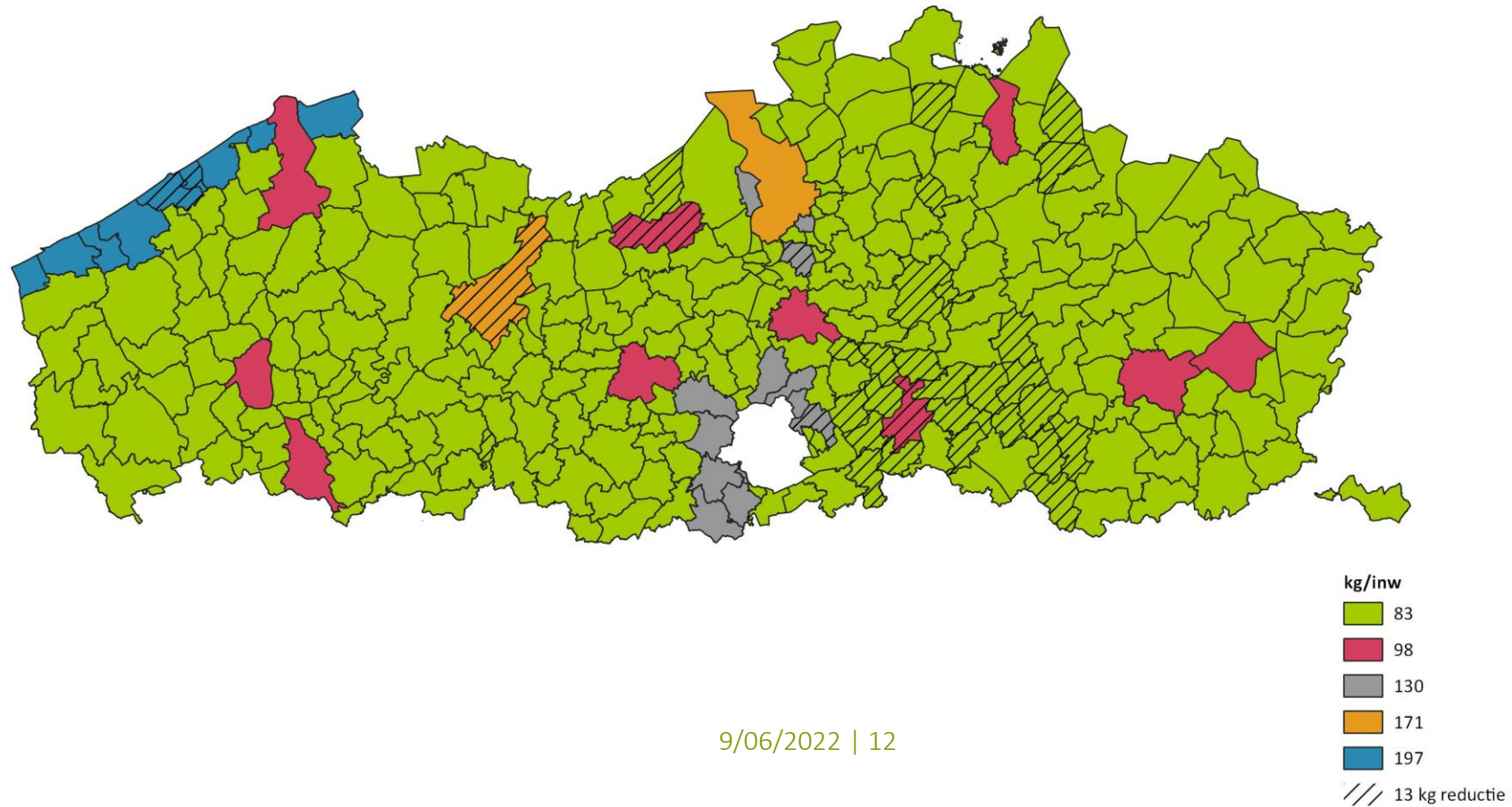
Restafvaldoelstelling per gemeente

Een concreet voorbeeld voor de hoofdcluster:

- ▶ De 15% best scorende gemeente in de hoofdcluster haalt een restafvalcijfer van 96 kg/inw
- ▶ Clusterdoelstelling voor de hoofdcluster is dus: $96 - 13 = 83$ kg/inw (mits Vlaanderen acties correct uitvoert)
- ▶ Voor individuele gemeenten:
 - Gemeente A heeft vandaag een restafvalcijfer van 130 kg → die gemeente moet naar 83 kg (clusterdoelstelling)
 - Gemeente B heeft vandaag een restafvalcijfer van 90 kg → die gemeente moet naar 77 kg (90-13 kg)
 - Gemeente C heeft vandaag een restafvalcijfer van 80 kg → die gemeente moet naar 67 kg (80-13 kg)

Overzicht

Restafvaldoelstelling 2030

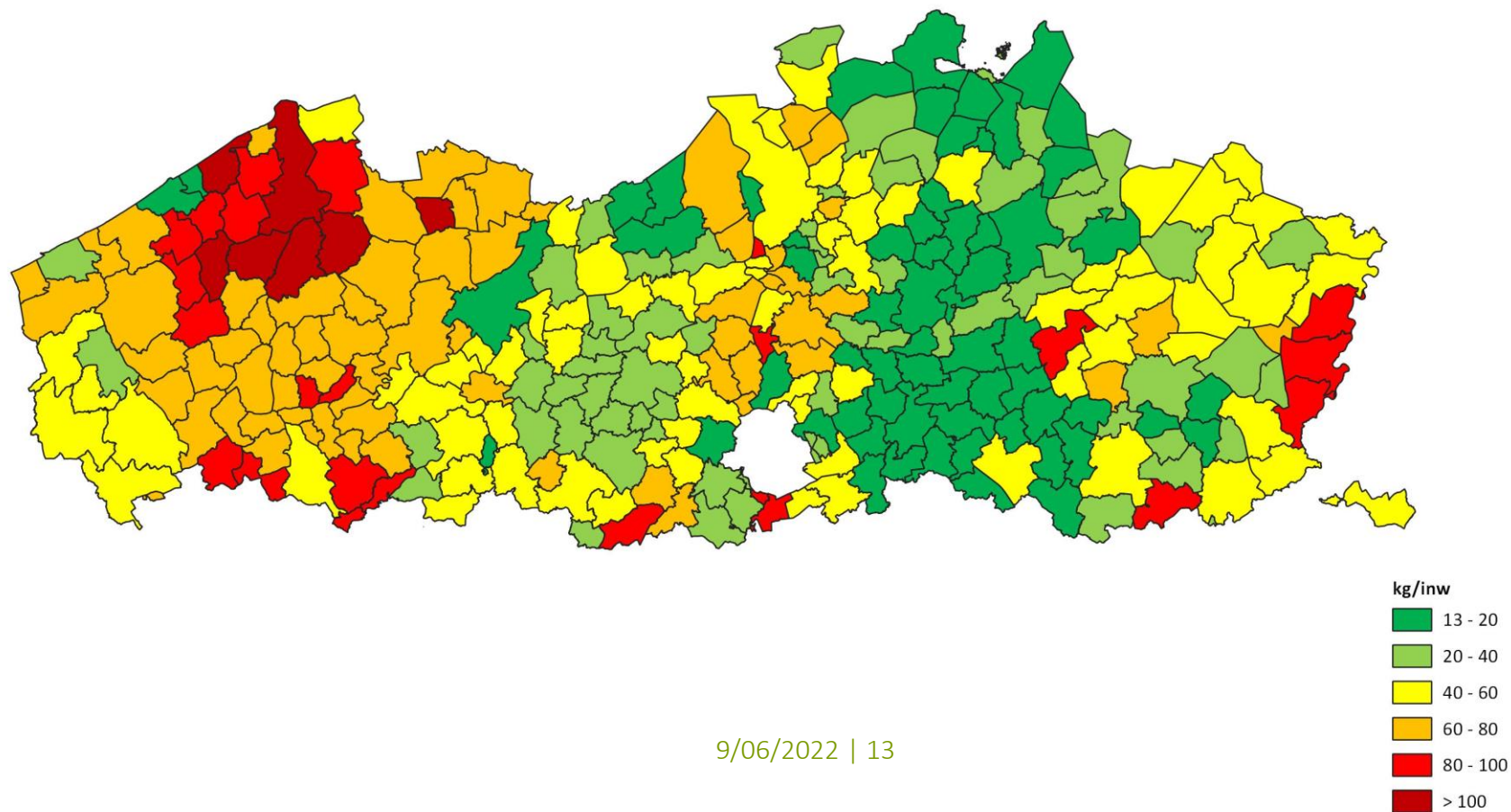
9/06/2022 | 12

SAMEN MAKEN WE
MORGEN MOOIER

OVAM

Overzicht

Afstand tov restafvaldoelstelling 2030 (cijfers 2020)

9/06/2022 | 13

SAMEN MAKEN WE
MORGEN MOOIER

OVAM

Restafvaldoelstelling per gemeente

- ▶ Grote inspanning voor veel gemeenten
- ▶ Uitsluiting zwerfvuil (om extra opruimen niet te ontmoedigen)
& selectief ingezameld/uitgesorteerd sluikstort
- ▶ Solidarisering op intercommunaal niveau mogelijk onder voorwaarden.
Doelstelling op IC niveau = gewogen gemiddelde van de doelstellingen afzonderlijke leden

Restafvaldoelstelling bedrijven

- ▶ **Het bedrijfsrestafval daalt met 30% tegen eind 2030 ten opzichte van 2018 (cfr klimaatplan)**

Doelstellingen eindverwerking

- ▶ **25% daling van broeikasgasuitstoot** door afvalverbranding (cfr. klimaatplan)
- ▶ **In balans houden** van aanbod aan brandbare afvalstoffen en de verbrandingscapaciteit

Doelstellingen ontwikkgedrag

- ▶ **De totale hoeveelheid opgeruimd zwerfvuil op de grond daalt tegen 2030 met 20% t.o.v. 2023**
- ▶ **Het aantal stuks zwerfvuil per 100m² voor 6 type-omgevingen daalt met 20% t.o.v. 2023 tegen 2030 :**
 - Autostradeparkings
 - Afvalverzamel punten
 - Openbaar vervoer stopplaatsen
 - Hoofdstructuurwegen
 - Centrumstraten
 - Winkelwandelstraten
- ▶ **Voor alle andere gemeten type-omgevingen mag het aantal stuks zwerfvuil per 100m² niet significant stijgen**

Beleid: preventie

Communicatie, sensibilisering en educatie

- ▶ **Sterkere focus op preventie in communicatie-acties van de OVAM:**
Verankering in meerjarenplanning en jaarlijkse communicatieplan, bv:
 - Campagne rond overconsumptie textiel, belang van kwaliteitsvol textiel
 - Gedeeld gebruik en herstelactiviteiten promoten
 - Herbruikbare alternatieven promoten voor eenmalige verpakkingen
 - Afvalpreventie bij on-the-go consumptie
 - Wasbare luiers
 -
- ▶ **Uitbreiden en promoten van de kenniswijzer educatie**

Wetgevende initiatieven

► Meer focus op preventie in UPV:

- Streven naar aanpassing ISA verpakkingen ifv expliciete preventiedoelstellingen
- Meer algemene integratie van preventie, waaronder levensduurverlenging, hergebruik en herstel in UPV-regelingen:
 - Eventueel vergoeding van hergebruiks- of herstelactoren
 - Onderzoek naar zowel nieuwe als bestaande UPV-regelingen om preventie meer te integreren

► Bijkomende gebruiksverboden voor eenmalige producten met impact op hoeveelheid afval (en/of zwerfvuilgevoelige producten)

► Verderzetting van de Green Deals 'Anders Verpakt' en 'Duurzame zorg'

Wetgevende initiatieven

- ▶ **Selectie op hergebruik bij inboedelservices**
- ▶ **Reclamedrukwerk: sterkere promotie van de Nee/Nee-sticker, mogelijk omkering van principe bij onvoldoende vooruitgang**
- ▶ **Toegang tot drinkwater:**
 - Dialoog over mogelijke verplichting tot voorzien drinkwater op bepaalde locaties
- ▶ **Wasbare luiers in kinderdagverblijven promoten, op termijn eventueel verplichting minstens een systeem te voorzien**
- ▶ **Mogelijk verbod op vernietiging van (her)bruikbare producten (problematiek van onverkochte stocks & retour) :**
 - Verzorgings- en hygiëneproducten en geneesmiddelen
 - Kleding en schoenen
 - Elektronica en elektrische huishoudelijke apparaten

Kringloopcentra

► Kringloopcentra:

- Bestaande inzamelkanalen optimaliseren en nieuwe kanalen en –methodes ontwikkelen
- Ondersteuning via visitaties van kringloopcentra die relatief weinig hergebruik realiseren tov andere kringloopcentra

Ondersteuning en begeleiding

► Circulair aankopen verder stimuleren

► Subsidies:

- Halve euro innovatieve projectsubsidies meer richting preventie en hergebruik
- VLAIO-subsidies: herziening van Ecologiepremie+ en Strategische Ecologiesteun met oog voor circulaire bedrijfsvoering

Ondersteuning en begeleiding

► Ondersteuning CE voor en door lokale besturen:

- Programmawerking Vlaanderen Circulair naar lokale besturen
- Inventaris herstel- en deelinitiatieven met oog op een gebiedsdekkende werking van dergelijke initiatieven in Vlaanderen
- Circulair Werk(t)

► Evenementenbeleid:

- Verdere ondersteuning van organisatoren en lokale besturen

► Preventie van voedselverlies: verwijzing naar specifiek actieplan voedselverlies en biomassa(rest)stromen

Beleid: selectieve
inzameling bij huishoudens

Verplicht in te zamelen stromen

- ▶ **Tabel met minimale service die gemeenten moeten aanbieden (frequentie en inzamelkanalen) – enkele vernieuwingen:**
 - Bio-afval huis-aan-huis: zie verder
 - Verplicht aanvaarden van kurk op het recyclagepark
 - Matrassen en asbest niet meer verplicht op elk recyclagepark, 90% van inwoners moet voor deze twee stromen toegang hebben tot een recyclagepark binnen straal van 10 km
 - Herbruikbare spullen op het recyclagepark: niet verplicht

Verplicht in te zamelen stromen

► Inzameling van bioafval– toegelaten scenario's tegen 1 januari 2024:

- Gft in bakken voorkeurscenario
- Gft in zakken toegelaten in stedelijke kernen uit cluster 15
- Optimo-project toegelaten onder voorwaarden en met tussentijdse evaluatie in 2024
- Andere scenario's met keukenafval/etensresten-inzameling enerzijds en tuinafval in bakken anderzijds toegelaten onder voorwaarden en met tussentijdse evaluatie in 2026

- In elk scenario moet tuinafval ook steeds nog op het recyclagepark worden aanvaard
- Kosten te beperken door verlaging inzamelfrequentie restafval en lagere kosten verbranding

Verplicht in te zamelen stromen

- ▶ **Selectieve inzameling van luiers bij de burger vanaf 2027 via invoering aanvaardingsplicht voor producenten (bij bedrijven al in 2025)**
- ▶ **Selectieve inzameling van asbest: verderzetten bestaand beleid**
- ▶ **Inzameling restafval:**
 - Aanbeveling om frequentie huisvuil te beperken tot om de 2 weken
 - Set van voorwaarden ontwikkelen voor inzameling restafval en koppelen met verbrandingsverbod om selectieve inzameling beter af te dwingen

Inzamelkanalen

- ▶ **Afwegingskader voor ondergrondse systemen vs huis-aan-huis-inzameling**
- ▶ **Recyclageparken:**
 - Initiatieven om samen branden en andere veiligheidsrisico's te beperken op recyclageparken en bij private inzamelaars
 - Geneesmiddelen en gasflessen: bestaande kanalen via handelaars beter bekend maken
 - Enkele initiatieven voor een betere inzameling van grofvuil op de recyclageparken
 - Verder inzetten op mini-recyclageparken

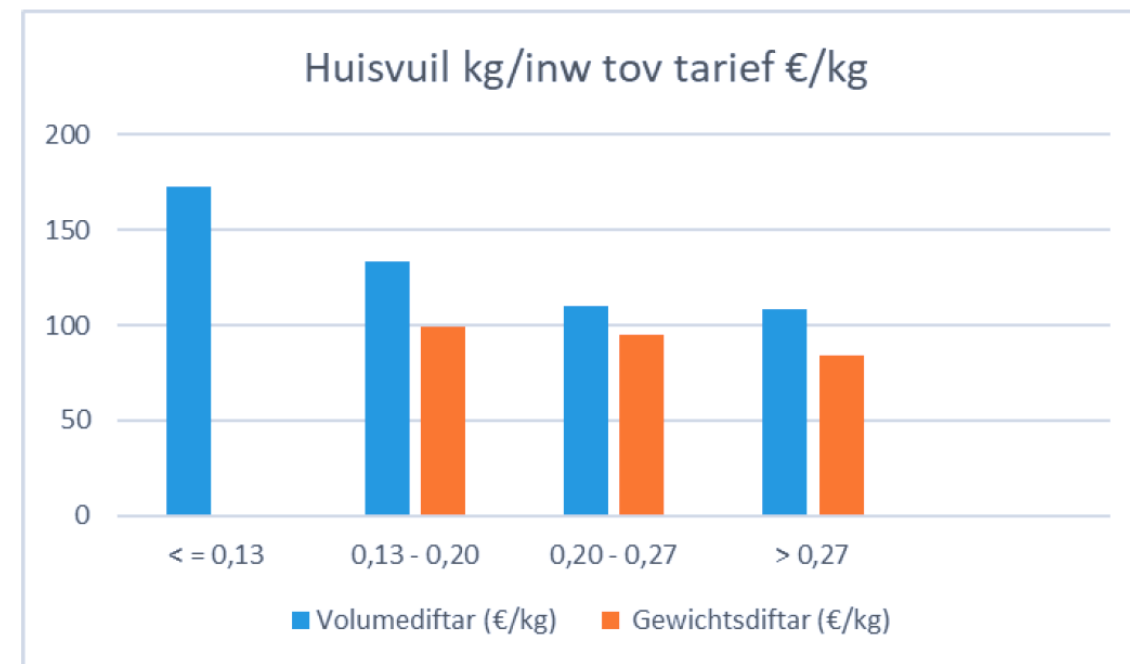
Kwaliteit van selectief ingezamelde stromen

► Bioafval:

- Verschillende acties in samenwerking met lokale besturen en private actoren om aan de bron minder vervuiling te hebben

Tarievenbeleid

- ▶ **Tarievenvork:** aanbeveling gemeenten die onder aan de vork zitten om hun tarief onder de loep te nemen
- ▶ Aanbeveling tot bekijken overschakeling **gewichtsdiftar**
- ▶ Correcte berekening van **totaal variabel deel** bij inzameling grofvuil aan huis
- ▶ Randvoorwaarden in Vlarema voor **sociale tegemoetkomingen** op de afvalfactuur

Begeleiding en ondersteuning

► Maatwerkinstrumenten:

- Visitaties: meer gericht op intercommunales en gemeenten met hoog bevolkingscijfer
- Lerende netwerken
- Samenwerkingsverbanden
- Werkgroep kustafval
- Ondersteund door de benchmarktool

► Sorteeralyses huisvuil en grofvuil

Handhaving op lokale verplichtingen

- ▶ **Restafvaldoelstellingen:** niet enkel evaluatie van finale doel, maar ook van geleverde inspanningen door gemeenten
- ▶ **Correcte tarieven:** samenwerking ABB
- ▶ Een aantal **specifieke verplichtingen:** via link met verbrandingsverbod

Uitgebreide producentenverantwoordelijkheid

- ▶ Bestaande UPV-regelingen versterken waar nodig
- ▶ Onderzoek naar nieuwe UPV-regelingen: luiers, textiel, ...
- ▶ Steeds gelinkt aan versterking preventie

Beleid: selectieve inzameling bedrijven

Communicatie, sensibilisering & ondersteuning

► **Communicatie en sensibilisering:**

- Herhaling van campagnes rond verplichtingen selectieve inzameling bij bedrijven
- Ook meenemen van thema's preventie en hergebruik

► **Sectorgerichte aanpak:**

- Focus op probleemsectoren en/of sectoren met veel potentieel
- Een meer gerichte aanpak ipv brede communicatie-campagnes
- Eerste focus ligt op horeca, zorg en onderwijs

► **Cirkeltips**

► **Sorteeranalyses bedrijfsrestafval**

Wettelijke initiatieven & economische prikkels

- ▶ **Selectieve inzameling verder bevorderen via UPV, ook bij bedrijven**
(specifieke doelstellingen Fost Plus erkenning)
- ▶ **Correcte inzamelformules**
- ▶ **Selectieve inzameling van luiers:** bij kinderopvang en wzc in 2025, via UPV
(aanvaardingsplicht)

Handhaving

► Lokale controles op afvalstoffenproducenten:

- Non-conformiteitenregisters zijn cruciale wapen in afdwingen van de sorteerplicht aan de bron bij bedrijven
- Essentieel om lokale handhavers te activeren hiermee aan de slag te gaan
- Streefcijfers voor lokale besturen
(tegen einde planperiode 10% van Vlaamse bedrijven gecontroleerd)
- Ondersteuning hiervoor door OVAM en afdeling HH

Handhaving

- ▶ **Single Point of Contact** bij Afd HH en bij OVAM **voor lokale besturen** inzake controles op de sorteerplicht bij bedrijven
- ▶ Verder inzetten op **handhavers via halve euro programma**
- ▶ Samenwerking OVAM en Afd HH rond **afdwingen van regels inzameling bedrijfsrestafval**

Beleid: recyclage

8/05/2022 14:40

Recyclage

- ▶ **Recyclagehub:** evaluatie en bekijken van eventuele structurele ondersteuning
- ▶ **Symbiose-platform**
- ▶ **Gebruik van recyclaat bevorderen**
- ▶ **Bepalingen rond de verwerking van het (nieuw) ingezamelde bioafval:**
 - Voor gft: compostering of voorvergisting + nacompostering
 - Voor keukenafval:
 - Natte vergisting,
 - Met zelfde recuperatiegraad van nutriënten als bij voorvergisting + nacompostering (dus geen verwijdering van dunne digestaatfractie via biologische waterzuivering)
 - Met voorbehandeling en liefst ook nabehandeling om kunststofverontreiniging te vermijden
 - Afvoeren naar gft-installatie
 - Voor groenafval: compostering

Beleid: eindverwerking

Eindverwerking

► Capaciteitsplanning verbranding:

- Incalculeren van de cementsector
- Rekening houden met technisch haalbare capaciteit ipv vergunde capaciteit

► Export van restafval voor verbranding:

- Behoud van zelfvoorzieningsprincipe voor huishoudelijk GSA
- Export van bedrijfsmatig GSA ook beperken via het nabijheidsprincipe
- Grenzen open voor GSA dat wezenlijk verandering heeft ondergaan: RDF/SRF
- Scherper onderscheid brandbaar bedrijfsafval vs RDF en SRF (wezenlijke verandering)

► Vervolgtraject LT-visie:

- Set van criteria voor evaluatie vergunningen ifv klimaatdoelstellingen 2030
- Uitwerken van een faciliterend instrument voor afbouw van de capaciteit
- Opvolgen beschikbare capaciteit buiten Vlaanderen

► Beleid rond storten:

- Zoveel mogelijk blijven beperken
- Kleine aanpassingen in de capaciteitsbeoordeling

Beleid: ontwikkelgedrag

Zespijleraanpak

- ▶ **Zespijleraanpak** wordt verder gezet door een platform zoals Mooimakers
- ▶ **Preventie:**
 - Zie acties algemeen hoofdstuk preventie: gebruiksverboden zwerfvuilgevoelige producten, alternatieven verplichten,...
 - Quid statiegeld ? → Verwijzing naar evaluatie verpakkingsplan
- ▶ **Sensibilisering:**
 - Sensibiliserende campagnes: doelplaatsgericht of op handhaving
 - Ontwikkeling van communicatie-producten voor partners

Zespijleraanpak

► Infrastructuur:

- Vuilnisbakkenplan Mooimakers, webapplicatie 'Mijn Mooie Straat'

► Omgeving:

- Reiniging van het openbaar terrein door lokale besturen. Mooimakers ondersteunt in opstellen van veeg- en opruimplannen
- Kennis ontsluiten rond aanpak belangrijke type-omgevingen door Mooimakers
- Aanpak van hotspots door lokale besturen

Zespijleraanpak

► Participatie:

- Mooimakers blijft opruimacties faciliteren
- Ondersteuning van scholen, jeugdverenigingen, lokale besturen, ... via o.m. 'Operatie Proper'

► Handhaving:

- Effectieve handhaving door de lokale en bovenlokale besturen
- Ondersteuningsaanbod voor lokale besturen en Vlaamse Agentschappen met handhavingsbevoegdheid

Inspanningen ifv de SUP-middelen

- ▶ **Minimale rapportage-inspanningen lokale besturen en Vlaamse Agentschappen:**
 - Rapportering opgeruimde hoeveelheden
 - Rapportering ingezette middelen en mensen

- ▶ **Minimale beleidsinspanningen lokale besturen:**
 - Vuilnisbakkenplan: nieuw of geoptimaliseerd
 - Minstens 3 hotspots aanpakken
 - Handhaving

- ▶ **Minimale beleidsinspanningen Vlaamse overheidsinstanties:**
 - Per agentschap te bepalen via samenwerkingsprotocol
 - Wel reeds specifieke eisen naar AWW:
 - Op alle Vlaamse autosnelwegparkings semi-ondergrondse vuilnisbakken en signalisatie
 - Herbekijken van lopende onderhoudscontracten van gewestwegen ifv de netheid
 - Handhaving

Opvolging en implementatie van het Lokaal Materialenplan

Implementatie

- ▶ **Overlegplatform met alle betrokken actoren**
- ▶ **3 werkgroepen:**
 - Werkgroep Kmo
 - Werkgroep Huishoudelijk afval
 - Werkgroep Eindverwerking
- ▶ **Mid-term evaluatie van het Lokaal Materialenplan tegen eind 2026. De evaluatie kan aanleiding geven tot planaanpassingen.**

Verder proces

- ▶ **Openbaar onderzoek: 1 juni – 31 juli 2022**

- Mail naar plan@ovam.be

- ▶ **Verwerking opmerkingen openbaar onderzoek**

- Elk bezwaar of opmerking leidt ofwel tot planaanpassing ofwel vermeld in verslag aan VR

- ▶ **Inspectie van financiën**

- ▶ **Politieke validatie**

- ▶ **Finale goedkeuring Vlaamse Regering eind 2022**

Dank voor uw aandacht Zijn er nog vragen?

Vlaamse overheid

Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij

Stationsstraat 110 - 2800 Mechelen

T 015 284 284

www.ovam.be

info@ovam.be

Blijft u graag op de hoogte?

Schrijf u in voor onze nieuwsbrief via nieuwsbrief@ovam.be.

SAMEN MAKEN WE
MORGEN MOOIER

OVAM

Vlaanderen
is materiaalbewust

